

Kommunalekonomisk kalkyl - räknesnurran

Inom ramen för projektet Fler i arbete – breddad rekrytering har Sveriges Kommuner och Regioner tillsammans med Skövde kommun tagit fram ett beräkningsverktyg för att synliggöra de kommunalekonomiska konsekvenserna av insatser inom projektet.

Fler i arbete – breddad rekrytering är ESF-finansierat och har bedrivits under två år i åtta kommuner.

I projektet har man identifierat att de arbetsuppgifter som redan anställd personal utför kan göras av någon annan. Det som görs tillhör inte den personalens grunduppdrag. Genom att samla ihop timmar för olika personal i olika personalgrupper kan man skapa nya tjänster. Samtidigt innebär det att de redan anställda kan fokusera på arbetsuppgifter inom sitt kompetensområde.

I projektet har dessa nyskapade arbetsuppgifter sedan utförs i huvudsak av personer med funktionsnedsättning. En metod har utarbetats hur man genomför en sådan inventering av redan befintlig personals arbetsuppgifter som i projektet har kallats Använd kompetensen rätt (AKR).

Beräkningarna nedan utgår från dessa tankar och konkreta nya anställningar.

Resultat

Även om det finns ett antal skäl att vara försiktig när det gäller att beräkna de kommunalekonomiska effekterna visar de beräkningar som gjorts i projektet att det finns kostnadsminskningar att göra.

I alla de räkneexempel som gjorts så blir det en minskad nettokostnad för kommunen att anställa personer med funktionsnedsättning i förhållande till sysselsättning i daglig verksamhet med lönestöd från arbetsförmedling.

Den minskade nettokostnaden påverkas av hur hög månadskostnaden är för daglig sysselsättning samt inom vilket yrke som man gjort arbetsdelningen. Inom de legitimerade yrkena såsom sjuksköterska och lärare minskar nettokostnaden mer än i de yrkeskategorier där behörighetsnivån är på gymnasial nivå såsom barnskötare och undersköterska

I de exempel där personen tidigare uppburit ekonomiskt bistånd och som efter en arbetsdelning får arbete som så kallade serviceassistent inom de legitimerade yrkena så kan det bli en minskad nettokostnad för kommunen även utan anställningsstöd från arbetsförmedlingen.

För personer med funktionsnedsättning finns det en risk till en inlåsnings effekt i daglig sysselsättning i och med att det statliga utjämningsbeloppet är högre än månadskostnaden för daglig sysselsättning. I projektkommunerna är differensen i

kostnader för daglig sysselsättning mellan 12.333:-/mån till 30.916:-/månad. Det statliga utjämningsbeloppet är 17.727:-/mån.

Antalet kommuner och fallbeskrivningar

Cirka fyrtio kommuner har fått information om beräkningsverktyget. Det har gjorts cirka 30 olika fallberäkningar och i nästan alla exempel så får kommunen en minskad nettokostnad med olika subventioner från Arbetsförmedlingen. En minskad nettokostnad utan subvention avgörs i hur stor utsträckning man gör en arbetsdelning som frigör resurser som gör att professionen kan utföra arbetsuppgifter som motsvarar deras kompetensnivå. Dessutom måste de personer som anställs få arbetsuppgifter som stödjer grunduppdraget i förvaltningen.

Cirka 19 miljoner i minskade nettokostnader

I projektet har 133 personer anställts med någon form av stöd från arbetsförmedlingen.

Den minskade nettokostnaden per person (lönebidrag) beräknas i snitt $157.600 \times 103 = 16.2$ milj

Den minskade nettokostnaden per person (nystartsjobb) beräknas i snitt $96.217 \times 30 = 2,8$ milj.

Minskad nettokostnad för deltagande kommuner 16,2 milj. + 2,8 milj. = cirka 19 milj.

Exemplen är räknade på att man avlastar följande yrkesgrupper: sjuksköterskor, lärare, undersköterskor alt. barnskötare med motsvarande 2,5 tim./dag.

Erfarenheterna

I projektet är erfarenheten att finansieringen av de nya tjänsterna har fungerat väl så länge den sker utanför ordinarie verksamhet eller förvaltning. När finansiering ska ske av en specifik enhet eller förvaltning så hänvisar man i många fall till att det inte finns utrymme i enhetens eller förvaltningens budget.

Den stuprörsformade ekonomin blir därför ett hinder för personer som står längre från arbetsmarknaden att få en reguljär anställning. Det finns därför behov av ett lättförståeligt databaserat verktyg som på ett överskådligt sätt visar på den totala ekonomiska effekten, när man anställer personer som står längre från arbetsmarknaden, eftersom de i många fall belastar en budget i någon annan kommunal verksamhet.

Kommunen behöver kunna se helheten och gå från den "egna" budgeten till kommunens samlade budget

Syftet med beräkningarna

Projektet vill med den kommunalekonomiska räkneseffekten ta fram ett lätthanterligt, enkelt och visuellt databaserat verktyg som visar på de kommunalekonomiska effekterna av att använda kompetensen rätt och efter arbetsdelning ge personer med

ekonomiskt bistånd eller LSS-stöd ett arbete utifrån sin kompetens och förmåga i ordinarie kommunal verksamhet.

Ett färdigt verktyg presenterades i slutet av 2019 och finns i dag tillgänglig för de kommuner som önskar.

Beräkningsverktyget

Beräkningsverktyget är gjort för att användas av kommunerna själva och ger möjligheter att skapa scenarier som passar de egna förutsättningarna. Beräkningen tar sin utgångspunkt i två typfall. Den första baseras på en person med ekonomiskt bistånd och andra eventuella insatser från kommunen, t.ex. arbetsmarknadsinsatser. Detta utgör beräkningens utgångspunkt. Beräkningen tar bara hänsyn till sådant som rimligtvis kan förändras som en konsekvens av insatserna inom ramen för breddad rekrytering, dvs beräkningen baseras inte på en bild av all den kommunala service som personen/personerna i de olika typfallen antas ta del av. Insatsen består av en tillfällig anställning i en kommunal förvaltning, med valfri nivå av lönesubvention. Till detta läggs övriga kostnader för kompletterande insatser, samt indirekta kostnader för handledarstöd. I nästa steg görs antaganden kring den eventuella arbetstidsbesparing som denna extra tjänst kan ge inom andra yrkesgrupper, t.ex. i termer av minskad vikarieanvändning eller minskat övertidsuttag inom olika yrken. Beräkningen förutsätter att denna besparing också omsätts, alternativt används i beräkningen som en ekonomisk potential. Det andra typfallet utgår från en person med en eller flera LSS-insatser initialt, men fungerar i övrigt på ett beräkningsmässigt likartat sätt.

Långsiktig effekt

I beräkningen kan också ett, enkelt, långsiktigt scenario användas, där det räknar på de ekonomiska konsekvenserna av huruvida insatsen leder till en reguljär anställning eller om personen återgår till en svag arbetsmarknadsanknytning. Givetvis kan det vara svårt att säga huruvida det var insatsen som ledde fram till den reguljära anställningen eller inte, och precis som andra typer av kalkyler av samma karaktär är det upp till användaren att problematisera resultaten i termer av orsak och verkan.

De kommunalekonomiska konsekvenserna syns som förändrade verksamhetskostnader, inklusive ekonomiskt bistånd, skatteintäkter samt eventuella konsekvenser av förändringar i utjämningsystemen. Det sistnämnda kan ibland upplevas som ologiskt och det är inte alltid en insats kan summeras till ett positivt resultat som en konsekvens av detta. Till exempel sjunker en kommuns inkomstutjämningsbidrag om, allt annat lika, en individ går från försörjning via ekonomiskt bistånd till försörjning via arbete, och nettoeffekten av ökade skatteinkomster och minskat inkomstutjämningsbidrag blir liten. De kommunalekonomiska incitamenten via utjämningsystemen för olika typer av arbetsbefrämjande insatser i kommunerna har diskuterats, och detta var ett av skälen till att kostnadsutjämningsystemet gjordes om inför år 2020. Även om de

kommunalekonomiska incitamenten att verka sysselsättningsfrämjande för en enskild kommun kan vara svaga (men inte negativa), ges ett annat resultat om hela kommunsektorn antas göra samma sak. På så sätt ökar skatteunderlaget i hela landet och därmed kommer inte utjämningsystemet att omfördela ett ökat skatteunderlag från en enskild kommun. Detta nationella perspektiv omfattas dock inte av beräkningsverktyget, men kan vara viktigt för förståelsen av hur systemen fungerar och därmed beräkningsresultaten.

Andra värden och svårigheter

Liksom andra beräkningar av denna typ är inte slutresultatet, sista raden, det enda underlag som avgör om insatsen ska bedömas som lyckad eller inte.

Beräkningen tar inte hänsyn till personligt välbefinnande, eller hur det ekonomiska utfallet förändras för individen eller övriga samhället. Inte heller värden i termer av minskad stress, bättre service eller dylikt omfattats. För en beslutsfattare måste många aspekter vägas in, precis som vid prioriteringar av all annan kommunal verksamhet. Att bredda perspektivet, att fånga aspekter utanför den kommunalekonomiska sfären, kan därför vara lockande.

En sådan, bredare, ansats är ambitionen i en samhällsekonomisk analys – en analys som inte avgränsar sig till en aktör, utan ser till alla. Det är dock inte bara beslutsfattare som kan vilja ha bredare samhällsekonomiska underlag av olika typer av sociala insatser. Det är inte ovanligt att denna typ av beräkningar kommer från projekten själva. Ibland handlar det om en utvärdering, men inte sällan kommer det sig av ett upplevt behov av att synliggöra att ett, till synes (kortsiktigt) kostsamt, projekt kan ha bredare (långsiktiga) ekonomiska vinster och att beräkningarna därmed riskerar att fungera som en typ av marknadsföring av projektet, snarare än som utvärdering eller beslutsunderlag.

Kommunalekonomiska perspektivet

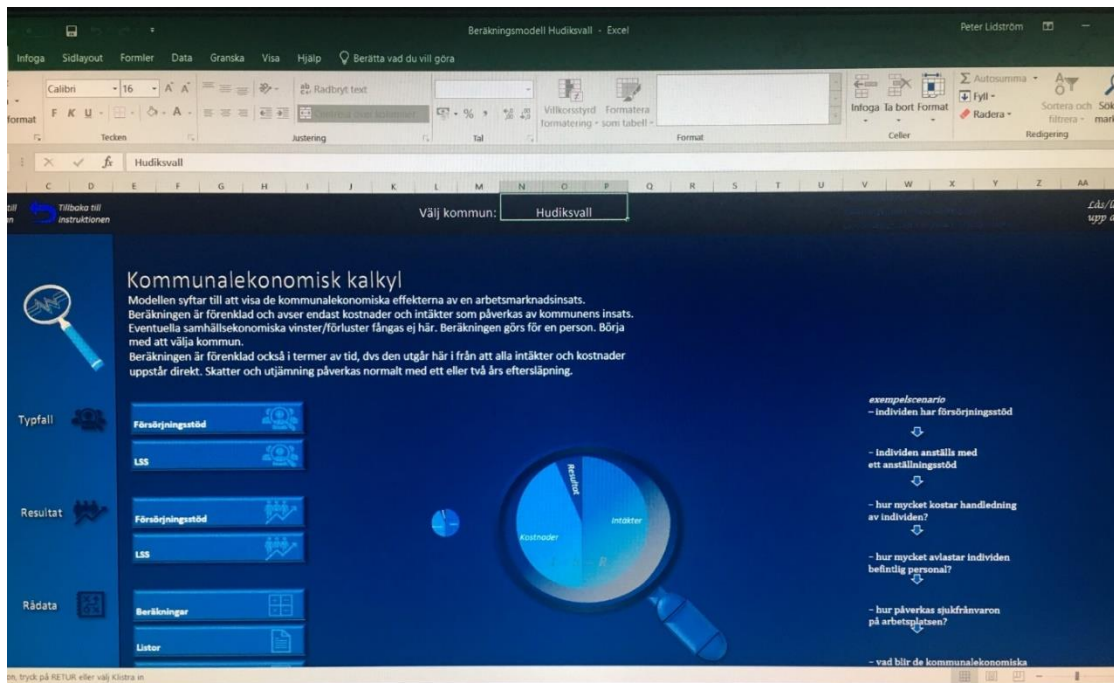
Att inte välja det samhällsekonomiska angreppssättet har varit ett medvetet val från projektets sida. Att göra en samhällsekonomisk utvärdering/bedömning av sociala insatser är komplicerat – effekterna är ofta svåröverskådliga och svåråtkombara, det är också problematiskt och godtyckligt att översätta dessa till kronor, t.ex. hälsa och välbefinnande.

Saknas en tydlig effektutvärdering är denna fundamentala osäkerhet är det inget som går att dölja med en samhällsekonomisk kalkyl. Men huvudskälet har inte varit de praktiska hindren. Ett större bekymmer med en samhällsekonomisk bedömning av sociala insatser i en kommunal kontext, är att dessa är i det närmaste oanvändbara som underlag för prioritering mellan olika verksamheter. Det skulle kunna fungera i en prioritering mellan två olika (likvärdiga) projekt, men en kommun kan normalt inte upphöra med olika verksamheter för att någon annan verkar mer samhällsekonomiskt lockande.

Sannolikt finns det ingen skolförvaltning i landet som känt sig nödgad att presentera de samhällsekonomiska effekterna av skolgång i en diskussion inför budget. I den kommunalekonomiska kalkylen faller resultatet inom det hägn som beslutsfattaren har rådighet över.

Bilaga 1

Olika beräkningar i verktyget

Exempel (Ekonomiskt bistånd) arbetsdelning sjuksköterska

Vård och omsorgsenhet i en projektkommun genomför arbetsdelning (AKR) och anställer en person serviceassistent. Personen uppbär ekonomiskt bistånd med 7.000:-/mån och är i aktiviteter inom arbetsmarknadsenheten med en kostnad motsvarande 3.628:-mån .(Uppgift hämtad från Kolada)

Lönen som Serviceassistent är 19.500:- och med anställningsstöd från arbetsförmedling (Se nedan)

Hon/han utför arbetsuppgifter som avlastar **sjuksköterskan** motsvarande 2,5 tim/dag eller 50 tim/mån och som gör att sjuksköterskan kan arbeta på toppen av sin kompetens.

Med stöd från AF- lönebidrag

Nettokostnaden minskar för kommunen motsvarande - 272.200:-/år

Med stöd från AF- nystartsjobb

Nettokostnaden minskar för kommunen motsvarande - 210.770:-/år

Utan stöd från AF

Nettokostnaden minskar för kommunen motsvarande - 26.527:-/år

I alla tre exempel så minskar kommunens nettokostnader samtidigt som man ökar personaltätheten, höjer kvalitén och förbättrar arbetsmiljön

Exempel (Daglig sysselsättning LSS) arbetsdelning sjuksköterska

Vård och omsorgsenhet i en projektkommun genomför arbetsdelning (AKR) och anställer en person som har daglig sysselsättning månadskostnad 15.666:- *(Uppgift hämtad från Kolada)*

Lönen som Serviceassistent är 19.500:- och med en finansiering från Af i form Lönebidrag (80%).

Hon/han utför arbetsuppgifter som avlastar **sjuksköterskan** motsvarande 2,5 tim/dag eller 50 tim/mån och som gör att sjuksköterskan kan arbeta på toppen av sin kompetens.

Med stöd från AF- lönebidrag

Nettokostnaden minskar för kommunen motsvarande - 83.500 -/år

Med stöd från AF -nystartsjobb

Nettokostnaden minskar för kommunen motsvarande - 22.000.-/år

Utan stöd från AF

Nettokostnaden ökar för kommunen motsvarande + 162.500:-/år

Exempel (Ekonomiskt bistånd) arbetsdelning undersköterska

Vård och omsorgsenhet i en projektkommun genomför arbetsdelning (AKR) och anställer en person serviceassistent. Personen uppbär ekonomiskt bistånd med 7.000:-/mån och är i aktiviteter inom arbetsmarknadsenheten med en kostnad motsvarande 3.628:-mån *(Uppgift hämtad från Kolada)*

Lönen som Serviceassistent är 19.500:- och med anställningsstöd från arbetsförmedling (Se nedan)

Hon/han utför arbetsuppgifter som avlastar **undersköterskan** motsvarande 2,5 tim/dag eller 50 tim/mån och som gör att sjuksköterskan kan arbeta på toppen av sin kompetens.

Med stöd från AF lönebidrag

Nettokostnaden minskar för kommunen motsvarande - 231.900:-/år

Med stöd från AF- nystartsjobb

Nettokostnaden minskar för kommunen motsvarande - 170.400:-/år

Utan stöd från AF

Nettokostnaden minskar för kommunen motsvarande + 14.000:-/år

I alla tre exempel så minskar kommunens nettokostnader samtidigt som man ökar personaltätheten, höjer kvalitén och förbättrar arbetsmiljön

Exempel (Daglig sysselsättning LSS) arbetsdelning undersköterska

Vård och omsorgsenhet i en projektkommun genomför arbetsdelning (AKR) och anställer en person som har daglig sysselsättning månadskostnad 15.666:-¹

Lönen som Serviceassistent är 19.500:- och med en finansiering från Af i form Lönebidrag (80%).

Hon/han utför arbetsuppgifter som avlastar **undersköterskan** motsvarande 2,5 tim/dag eller 50 tim/mån och som gör att sjuksköterskan kan arbeta på toppen av sin kompetens.

Med stöd från AF- lönebidrag

Nettokostnaden minskar för kommunen motsvarande - 43.100 -/år

Med stöd från AF- nystartsjobb

Nettokostnaden minskar för kommunen motsvarande + 18.300.-/år

Utan stöd från AF

Nettokostnaden ökar för kommunen motsvarande + 202.800:-/år

Exempel (Ekonomiskt bistånd) arbetsdelning lärare

En utbildningsenhet i en projektkommun genomför arbetsdelning (AKR) och anställer en person som anställs uppbär ekonomiskt bistånd med 7.000:-/mån och är i aktiviteter inom arbetsmarknadsenheten med en kostnad motsvarande 3.628:-mån
(Uppgift hämtad från Kolada)

¹ Uppgift hämtad från Kolada.

Lönen som Serviceassistent är 19.500:- och med anställningsstöd från arbetsförmedling (Se nedan)

Hon/han utför arbetsuppgifter som avlastar **läraren** motsvarande 2,5 tim/dag eller 50 tim/mån och som gör att sjuksköterskan kan arbeta på toppen av sin kompetens.

Med stöd från AF- lönebidrag

Nettokostnaden minskar för kommunen motsvarande - 263.400:-/år

Med stöd från AF- nystartsjobb

Nettokostnaden minskar för kommunen motsvarande - 201.900:-/år

Utan stöd från AF

Nettokostnaden minskar för kommunen motsvarande - 17.400:-/år

I alla tre exempel så minskar kommunens nettokostnader samtidigt som man ökar personaltätheten, höjer kvalitén och förbättrar arbetsmiljön

Exempel (Daglig sysselsättning LSS) arbetsdelning lärare

En utbildningsenhet i en projektkommun genomför arbetsdelning (AKR) och anställer en person som har daglig sysselsättning månadskostnad 15.666:- *(Uppgift hämtad från Kolada)*

Lönen som Serviceassistent är 19.500:- och med en finansiering från Af i form Lönebidrag (80%).

Hon/han utför arbetsuppgifter som avlastar läraren motsvarande 2,5 tim/dag eller 50 tim/mån och som gör att sjuksköterskan kan arbeta på toppen av sin kompetens.

Med stöd från AF- lönebidrag

Nettokostnaden minskar för kommunen motsvarande - 74.600 -/år

Med stöd från AF- nystartsjobb

Nettokostnaden minskar för kommunen motsvarande - 13.100.-/år

Utan stöd från AF

Nettokostnaden ökar för kommunen motsvarande + 171.000:-/år

Exempel (Ekonomiskt bistånd)arbetsdelning barnskötare

En utbildningsenhet i en projektkommun genomför arbetsdelning (AKR) och anställer en serviceassistent. Personen som anställs uppbär ekonomiskt bistånd med 7.000:-/mån och är i aktiviteter inom arbetsmarknadsenheten med en kostnad motsvarande 3.628:-mån .(Uppgift hämtad från Kolada)

Lönen som Serviceassistent är 19.500:- och med anställningsstöd från arbetsförmedling (Se nedan)

Hon/han utför arbetsuppgifter som avlastar **barnskötaren** motsvarande 2,5 tim/dag eller 50 tim/mån och som gör att sjuksköterskan kan arbeta på toppen av sin kompetens.

Med stöd från AF- lönebidrag

Nettokostnaden minskar för kommunen motsvarande - 205.900:-/år

Med stöd från AF- nystartsjobb

Nettokostnaden minskar för kommunen motsvarande - 144.400:-/år

Utan stöd från AF

Nettokostnaden minskar för kommunen motsvarande + 40.000 -/år

I alla tre exempel så minskar kommunens nettokostnader samtidigt som man ökar personaltätheten, höjer kvalitén och förbättrar arbetsmiljön

Exempel (Daglig sysselsättning LSS) arbetsdelning barnskötare

En utbildningsenhet i en projektkommun genomför arbetsdelning (AKR) och anställer en person som har daglig sysselsättning månadskostnad 15.666:- .(Uppgift hämtad från Kolada)

Lönen som Serviceassistent är 19.500:- och med en finansiering från Af i form Lönebidrag (80%).

Hon/han utför arbetsuppgifter som avlastar läraren motsvarande 2,5 tim/dag eller 50 tim/mån och som gör att sjuksköterskan kan arbeta på toppen av sin kompetens.

Med stöd från AF- lönebidrag

Nettokostnaden minskar för kommunen motsvarande - 17.100 -/år

Med stöd från AF - nystartsjobb

Nettokostnaden minskar för kommunen motsvarande + 44.000.-/år

Utan stöd från AF

Nettokostnaden ökar för kommunen motsvarande + 228.000:-/år

.

* Alla beräkningar är gjorda med grunddata från Skövde kommun